

A co s žáky, kteří odvykli prezenční výuce?

JARMILA KUBÁŇKOVÁ

Na konci loňského školního roku se na nás obrátila pedagožka ze základní školy s následující potíží – přicházejí za ní rodiče žáků, kteří se nechtěli vrátit do školy, trápí se v ní více než jindy, jsou plačtiví, ztrácí zájem o cokoliv, mluví o sebevraždě, přestávají jíst. Pedagožka si za dvacet let své kariéry na takovou „úrodu“ psychických obtíží nepamatuje a domnívá se, že jde zejména o následek koronaviru a s ním spojených opatření.

Z hovorů Linky pro rodinu a školu 116 000 se ukazuje, že někteří rodiče nechali své potomky s podobnými obtížemi doma a tito se vzdělávali dále tzv. distančně. Není tedy možné na základě posledních pár týdnů prezenční výuky odhadnout, jaký je počet žáků s těmito potížemi. Naopak je možno předpokládat, že u nemalé části z nich tyto obtíže přes prázdniny jednoduše nezmizí a v září se objeví ve škole vedle natěšených žáků nadšených z prezenční výuky i ti druzí.

Je předvídatelné, že rodiče budou hledat pomoc a radu v první řadě ve škole. A jako první se s touto problematikou pravděpodobně setkají třídní učitelé. Ponaučení z těch několik desítek hovorů, které jsme na toto téma vedli v průběhu května a června, by mohlo znít následovně:

- posílat všechny tyto žáky do psychiatrické ambulance není reálně ani efektivní; dětských psychiatrů je nedostatek, jejich ordinace jsou přeplněny, a až dané dítě tzv. přijde na řadu, tak se psychiatr pravděpodobně vyjádří v tom smyslu, že toto není případ pro něj, neb dítě trpí běžnými adaptačními obtížemi, které se nedají léčit farmakologicky;
- někteří žáci mohou těžit z psychoterapie, ovšem i tam jsou objednací doby dlouhé a první výsledky se mnohdy dostavují až za několik sezení;
- daleko neefektivnější cestou je kombinace tzv. režimových opatření, což je v kompetenci především rodičů (tj. rodiče by měli nastavit a dodržovat určitý denní řád, včetně střídání spánku a bdění, pravidelného jídla, zařazení pohybových a jiných volnočasových aktivit), a věnování pozornosti vztahům (resp. neustálému udržování tzv. bezpečného klimatu) ve třídě.

Je naprosto nezpochybnitelné, že poslední bod znamená velikou dřinu pro učitele, nicméně stále se jedná o neefektivnější způsob, jak pomoci žákům v návratu k prezenční výuce. Jednak jste to vy, učitelé, kteří jste už se svými žáky překonali a zvládli nejrůznější výzvy (od zvládnutí čtení a psaní přes základy rýsování až např. k fotosyntéze).

Dále jste to rovněž vy, kteří s nimi můžete sdílet svoje vlastní zážitky z návratu k prezenční výuce (např. jak vám samotným se daří opět vstávat a chodit do školy včas, resp. znovu si zvyknout na dennodenní potkávání se s kolegy v kabinetu).

A zatímco psychiatri dítě navštíví max. 1x za měsíc (ale spíše 1x za dva až tři měsíce) a psychoterapeuta obvykle 1x za týden (ale někdy i 1x za 14 dní nebo 1x měsíčně), své učitele (o rodičích vůbec nemluvě) vidí denně. Máte tedy ze všech odborníků daleko nejčastější možnost ovlivnit chování dítěte. Samozřejmě byste nejen v tomto bodu měli mít i podporu od svého školního poradenského pracoviště, protože není možné toto vše zvládnout v jednom jediném člověku.

A jak též vyplývá z našich zkušeností, často je nejprve nutné uklidnit a povzbudit i rodiče těchto žáků. Mnohým z nich se uleví, když zjistí, že jejich dítě není jediné „takto divné“, že vy, coby pedagogové, s adaptačními potížemi žáků počítáte.

A na konec mi dovoluji vám popřát, abyste se s těmito obtížemi potýkali jen zřídka a aby příběhy těchto žáků skončili alespoň podobně jako ten, který volající ohodnotila slovy „jde to sice hrozně pomalu, ale zaplať bůh, už ráno do té školy jde bez breku“.

Mgr. Jarmila Kubáňková, Ph.D., metodička služeb 116 000 a 116 123, statutární zástupkyně Cesta z krize, z. ú.